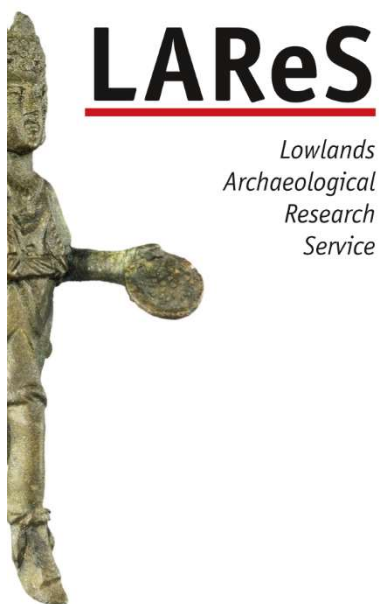

A photograph of a construction site. In the foreground, a long, narrow trench has been dug into a grassy field. The trench is filled with muddy water. In the background, an orange excavator is visible, and a person in a white shirt is standing near it. Further back, there is a large, modern building with a grey facade and several windows. The sky is blue with some clouds.

Proefsleuvenonderzoek op het terrein van de Coöperatie Hoogstraten

deel II

Elly N.A. Heirbaut

Colofon

Titel: Proefsleuven op het terrein van de Coöperatie Hoogstraten. Nota. Deel II.

Auteur: E.N.A. Heirbaut

Grafische illustraties/GIS: E.N.A. Heirbaut

Rapportnummer: LArES-rapport 45

Wettelijk depot: Archeologisch Depot van de Provincie Antwerpen

Bekrachtigde archeologienota: ID 3301

Projectleider/Veldwerkleider: E.N.A. Heirbaut (OE/ERK/Archeoloog/2016/00162)

Uitvoerder: LArES, Lowlands Archaeological Research Service

Vestiging: Rozenlaan 15, 2980 Halle-Zoersel

Publicatiedatum: februari 2019

Publicatieplaats: Halle-Zoersel

Illustratieverantwoording voorblad: proefsleuf 4

© LArES bvba. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

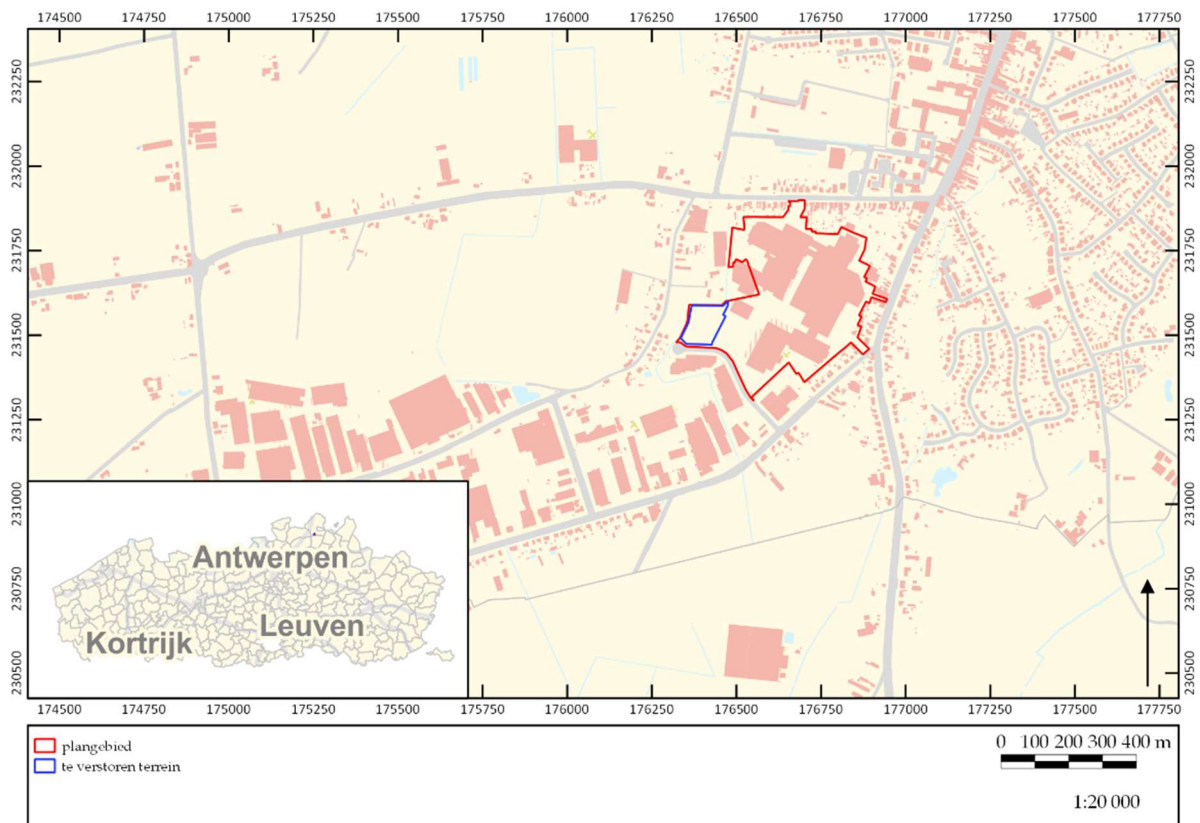
LArES bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Deel II. Programma van maatregelen

1 INLEIDING	5
2 TECHNISCHE FICHE/ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	6
3 ONDERZOEKSVRAGEN	7
4 KENNISVERMEERDERINGSPOTENTIEEL VAN HET PROJECTGEBIED EN AANBEVELING	9

1 Inleiding

Het plangebied is gelegen aan de Loenhoutseweg 59 te Hoogstraten, provincie Antwerpen. Daarmee ligt het net ten noordoosten van het industriepark De Kluis. Het grootste deel van het plangebied wordt ingenomen door de gebouwen van de Coöperatie Hoogstraten cv. De geplande werkzaamheden waarop deze archeologienota betrekking heeft zijn gesitueerd ten zuidwesten van deze gebouwen, op nog braakliggend land (op figuur 1 aangegeven in het blauw).

Figuur 1. Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied.

©LARES

2 Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site	Coöperatie Hoogstraten cv
Ligging	Loenhoutseweg 59, 2320 Hoogstraten (prov. Antwerpen)
Kadastrale gegevens	HOOGSTRATEN 1 ^e AFD/HOOGSTRATEN, sectie F, percelen 0152/00X006, 0111/00C000, 0110/00G002
Bounding Box	X Y 174405,120 232400,053 177805,120 232400,053 174405,120 230420,053 177805,120 230420,053
Onderzoek	proefsleuvenonderzoek
Projectcode	2017G168
Opdrachtgever	Tomeco Services bvba
Contactpersoon opdrachtgever	mevrouw K. Van Hasselt (architect voor LV-architecten bvba)
Uitvoerders/actoren	Elly N.A. Heirbaut, LAReS (erkend archeoloog/veldwerkleider) Robby Vervoort (assistent-archeoloog)
Erkend archeoloog	Elly N.A. Heirbaut: OE/ERK/Archeoloog/2016/00162
Nummer wettelijk depot	Niet van toepassing
Termijn veldwerk	19 - 20 juli 2017
Geplande ingreep	afgraven teelaarde in functie van ophoging terrein, voor het later optrekken van een nieuwe loods
Totaal oppervlakte plangebied	ca. 185.862 m ²
Totaal oppervlakte te verstoren gebied	ca. 11.372 m ²
Geldende wetgeving en voorwaarden	Het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014. De nota werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 5000 m ² of meer, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en is niet gelegen binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt.
Randvoorwaarden	ten tijde van het opstellen van het puttenplan in het programma van maatregelen voor de archeologienota voor dit projectgebied was niet bekend dat er hier een elektrische hoogspanningsleiding en een nieuwe riolering zouden aangelegd worden. Deze zijn enkele weken voor de start van het proefsleuvenonderzoek aangelegd en als dusdanig nog niet op de KLIP-melding te zien. Omdat de definitieve intekening van het tracé nog niet op tekening staat, is veiligheidshalve buiten het zichtbare talud langs de oost- en zuidzijde van het terrein gebleven om schade te voorkomen. Dit betekende wel dat een deel van het terrein niet meer toegankelijk was voor het onderzoek en dat het puttenplan omwille van deze reden ook aangepast is.
Doelstelling	Het doel van het proefsleuvenonderzoek is om na te gaan of er archeologische resten in het projectgebied aanwezig zijn, hoe ze dateren, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief en hoe hiermee dient te worden omgegaan.
Thesaurus	proefsleuvenonderzoek

3 Onderzoeksvragen

Voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek zijn verschillende onderzoeksvragen geformuleerd, waarop getracht moest worden antwoord te bieden.

Landschap en bodem:

- Vanuit het landschappelijk booronderzoek is gebleken dat het westelijke deel van het terrein verstoord is, echter dit onderzoek kan hiervoor geen begrenzing aangeven. Welk deel van het te ontwikkelen terrein is verstoord en welk gedeelte niet?
- Is de oorspronkelijke bodem intact? Is er sprake van bodemdegradatie en/of erosie, en zo ja, in welke mate?
- Wat is de opbouw van de bodem (waargenomen horizonten, beschrijving en duiding)?
- Hebben er post-depositionele processen plaatsgevonden en welk effect hebben deze gehad op de archeologische resten?
- Met welke horizont(en) zijn de eventuele vuursteenconcentraties/-clusters geassocieerd?

Algemeen:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig in het te ontwikkelen gebied? Zo ja: wat is de aard en datering van deze sporen?
- Zijn er archeologische vondsten aanwezig in het te ontwikkelen gebied? Zo ja: wat is de aard en datering van deze vondsten?
- Wat is de bewaringskwaliteit van de vondsten?
- Wat is de ruimtelijke begrenzing van de sporen (zowel horizontaal als verticaal; strekt de site zich uit buiten de grenzen van het te ontwikkelen gebied)?
- Wat is de chronologische begrenzing van de sporen? Behoren ze tot één of meerdere perioden?
- Indien er een steentijdsite wordt aangetroffen: wat is de ruimtelijke begrenzing van de vuursteenconcentratie(s) (zowel horizontaal als verticaal; strekt de site zich uit buiten de grenzen van het te ontwikkelen gebied)?
- Wat is de datering van deze steentijdsite?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de archeologische vindplaats(en)?
- Is er mogelijkheid tot behoud *in situ*? Zo niet, welke maatregelen worden dan voorgesteld om de archeologische waarden veilig te stellen?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant? Is er voor het beantwoorden van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijk onderzoek nodig? Zo ja, welk type staalname is hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Nederzettingsterreinen:

- Zijn er aanwijzingen voor nederzettingsterreinen in het te ontwikkelen gebied? Zo ja: uit welke periode dateren deze, en waren ze tijdelijk of permanent?
- Zijn er aanwijzingen voor continuïteit of fasering van de nederzetting en/of

structuren?

- Welke elementen kunnen bijdragen tot de kennis van de economische en sociale relaties in de verschillende perioden/fasen?
- Wat is de relatie van de vindplaats tot deze in de ruimere omgeving?
- Zijn er aanwijzingen voor andersoortig gebruik van het terrein (anders dan bewoning, bijvoorbeeld funeraire contexten)? Zo ja: uit welke periode dateren deze, en waren ze tijdelijk of permanent?
- Zijn er sporen van landbouwactiviteiten (ploegsporen, veldindeling, ...) gelinkt aan het historisch terreingebruik zoals waargenomen op de historische kaarten?
- Zijn er sporen van ambachtelijke activiteiten?
- Zijn er sporen van agrarische activiteiten?
- Zijn er sporen van landgebruik (zoals perceelsindeling, wegen, akkers, grondstofwinning)?

Grafvelden:

- Zijn er graven in het plangebied?
- Hoe dateren deze?
- Zijn de grafkuilen, inhumatieresten/crematieresten en vondsten goed bewaard?
- Is er sprake van bijgaven, en wat voor informatie leveren deze op?

4 Kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied en aanbeveling

Hoewel van tevoren was ingeschat dat dit terrein een middelhoge archeologische potentie had op basis van de studie van historische kaarten en de bekende archeologische waarden uit de CAI, is uit het vooronderzoek met ingreep in de bodem gebleken dat deze potentie naar beneden bijgesteld moet worden.

Het proefsleuvenonderzoek heeft uitgewezen dat de bodem in het plangebied op verschillende delen grondig vergraven is. In het zuidelijke en langs de oostelijke grens zijn kort voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek graafwerken verricht in functie van de aanleg van een betonplaat, een hoogspanningsleiding en riolering. Langs de westkant is een diepgaande verstoring vastgesteld. In de westelijke helft blijkt de oorspronkelijke zandrug afgegraven te zijn. Alleen in de westelijke helft is de oorspronkelijke bodemopbouw nog min of meer intact.

Deze verstorende graafwerken hebben ook invloed gehad op de bewaringstoestand van de enkele sporen die zijn gevonden. Deze bevinden zich voornamelijk op de afgegraven zandrug, en bestaan uit enkele paalkuilen die oorspronkelijk tot een gebouwtje behoord zullen hebben. De paalsporen zijn nog redelijk goed bewaard maar omdat hier geen structuur meer in te herkennen is, wordt aangenomen dat een groot deel van de sporen oorspronkelijk minder diep waren en daardoor weggegraven zijn. Hierdoor leveren deze sporen geen informatie meer op over de bebouwing die hier heeft gestaan. Van greppel Gr1 kan op basis van de ligging op de overgang van het hogere deel van de zandrug naar het lagere deel vermoed worden dat hij een terrein heeft afgebakend en dat dit mogelijk te maken heeft gehad met het vermoede gebouw op de zandrug.

De andere sporen betreffen voornamelijk greppels, waarvan één te herleiden is tot een perceelsgreppel uit de helft van de 19e eeuw. De overige greppels komen niet voor op de historische kaarten, waardoor hun functie niet te achterhalen is.

Tenslotte zijn nog drie kuilen aangetroffen die in de nieuwste tijd thuis horen en waarbij in de grootste kuil plastic en bouwpuin is gevonden.

Oudere sporen (ouder dan de nieuwe tijd) zijn niet gevonden en lijken ook niet aanwezig te zijn geweest voorafgaand aan de vergravingen aangezien er op geen enkele plaats vondsten zijn aangetroffen.

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek kan geconcludeerd worden dat er zich binnen de grenzen van het plangebied geen behoudenswaardige archeologische site bevindt en er geen sprake is van kennisvermeerderingspotentieel.

Om deze reden is er geen programma van maatregelen geschreven voor verder archeologisch onderzoek.

Aangezien er geen behoudenswaardige archeologische site is aangetroffen, die door de geplande werkzaamheden verstoord zal worden, hoeft er geen bijkomend archeologisch onderzoek meer uitgevoerd te worden.

Er wordt geadviseerd om het terrein vrij te geven voor de geplande ontwikkelingen.